

SAĞLIK HİZMETLERİ MESLEK YÜKSEKOKULU ÖĞRENCİLERİNİN COVID-19 PANDEMİSİ SÜRECİNDE UZAKTAN EĞİTİM KONUSUNDA GERİ BİLDİRİMLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

EVALUATION of the FEEDBACK of HEALTH SERVICES VOCATIONAL SCHOOL STUDENTS on DISTANCE EDUCATION during the COVID-19 PANDEMIC PROCESS

Ali KELEŞ¹ , Mehmet Tuğrul YILMAZ²

¹Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Tıp Fakültesi Anatomi Anabilim Dalı, Karaman, Türkiye

²Necmettin Erbakan Üniversitesi, Tıp Fakültesi Anatomi Anabilim Dalı, Konya, Türkiye

Teslim Tarihi:23.10.2023 **Kabul Tarihi:** 29.12.2023

Sorumlu Yazar: Ali KELEŞ, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Tıp Fakültesi Anatomi Anabilim Dalı, Yunus Emre Yerleşkesi, Karaman, Türkiye E-mail:alikeles@kmu.edu.tr

ÖZET

Amaç: Bu çalışma Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin COVID-19 pandemi sürecinde uzaktan eğitim konusundaki tutumlarının araştırılmasını amaçlamıştır.

Gereç ve Yöntemler: Pandemi sürecinde Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu'ndan mezun olmuş 208 öğrenci ile 8 Ocak-15 Ocak 2022 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Veriler "Uzaktan Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği" kullanılarak oluşturulan çevrimiçi anket form kullanılarak toplanmıştır.

Bulgular: Katılımcıların en çok telefon (%51) aracılığıyla uzaktan eğitime katıldığı görülmüştür. Uzaktan eğitim için kadınların tercihinin telefon olduğu, erkeklerin tercihinin ise bilgisayar olduğu anlaşılmaktadır. Uzaktan eğitim dersleri çevrimiçi takip edenlerin oranının %41.3 olduğu görülmüştür. Katılımcıların %70.2'si teorik derslerin, %76.9'u ise pratik derslerin verimli olmadığını ifade etmişlerdir. Mezun öğrencilerin uzaktan eğitim uygulamasına karşı tutum ölçeğinden ortalama 51.31 puan aldıkları görülmektedir. Cinsiyete göre uzaktan eğitime karşı tutumda anlamlı fark bulunmuştur ($p>0.05$).

Sonuç: Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının olumlu olmadığı söylenebilir. Zenginleştirilmiş uzaktan eğitim yöntemleri kullanılarak öğrencilerin teorik derslerin daha verimli olması hedeflenmelidir. Uygulamalı derslerin mesleki gelişim için önemi göz önüne alındığında uygun koşullarda yüz yüze olarak telafi edilmesi gerektiği önerilmektedir.

Anahtar sözcükler: COVID 19, sağlık hizmetleri, uzaktan eğitim, tutum

ABSTRACT

Aim: This study aimed to investigate the attitudes of Vocational School of Health Services students towards distance education during the COVID-19 pandemic period.

Material and Methods: It was held between January 8 and January 15, 2022, with 208 students who graduated from Karamanoğlu Mehmetbey University Vocational School of Health Services during the pandemic period. The data was collected using an online survey form created using the "Attitude Scale Towards Distance Education".

Results: It was observed that the participants mostly participated in distance education via phone (51%). It is understood that women's preference for distance education is the phone, while men's preference is the computer. It was observed that the rate of those who followed distance education courses online was 41.3%. 70.2% of the participants stated that theoretical courses and 76.9% stated that practical courses were not productive. It is seen that graduate students received an average score of 51.31 from the attitude scale towards distance education application. A significant difference was found in attitudes towards distance education according to gender ($p>0.05$).

Conclusions: It can be said that the attitudes of Vocational School of Health Services students towards distance education are not positive. It should be aimed for students to be more productive in theoretical courses by using enriched distance education methods. Considering the importance of applied courses for professional development, it is suggested that they should be compensated face to face under appropriate conditions.

Key words: COVID-19, health services, distance education, attitude

GİRİŞ

Koronavirüs (COVID-19) ilk olarak 2019 Aralık ayının sonlarına doğru Çin'in Wuhan şehrinde görülmüştür (Erişen ve Yılmaz, 2020). 11 Mart 2020 tarihinde ise Dünya Sağlık Örgütü (WHO) tarafından pandemi olarak ilan edilmiştir (WHO, 2020). Ülkeler virüsün yayılmasını önlemek için çeşitli önlemler almıştır. Sokağa çıkma yasağı, yurt dışı seyahatlerinin iptali, bazı organizasyonların (kongre, spor müsabakaları vs.) ertelenmesi ya da iptali, eğitime ara verilmesi bu önlemlerin başında gelmektedir (Taşar, 2021).

COVID-19 Türkiye'yi de tüm dünyada olduğu gibi pek çok alanda etkilemiştir. Özellikle eğitim alanında pek çok değişiklik görülmüştür. Bütün eğitim kurumları ülke genelinde zamanla uzaktan eğitime geçiş yapmıştır (Karadağ ve Yücel, 2020). Yükseköğretim Kurulu ise 16 Mart 2020 tarihinde eğitime ara vermiş, 23 Mart 2020 tarihinde ise yüz yüze eğitimin yerini online eğitime bıraktığını bildirmiştir. Böylece eğitim-öğretim faaliyetlerini üniversitemiz uzaktan eğitim birimleri sayesinde kendi altyapılarını kullanarak gerçekleştirmişlerdir (YÖK, 2020). Ayrıca bu süreçte birçok üniversite Zoom, Blackboard, Microsoft Teams vb platformları ile online eğitime devam etmiştir (Muthuprasad ve diğerleri, 2021). Pandemi süresince uzaktan eğitimin toplumsal, bireysel ve eğitim-öğretim süreçlerinde belirli faydaları bulunmasının yanı sıra bazı zorluk ve sınırlılıkları da bulunmaktadır (Hakan ve Karaman, 2013). Uzaktan eğitim zaman ve mekân kısıtlılığını ortadan kaldırarak bağımsız çalışma ortamı oluşturmaktadır. Ayrıca fırsat eşitliği sunarak öğrencilerin kendi hızında öğrenme imkânı sunmaktadır. Öğrenciler uzaktan eğitim sayesinde teknolojinin avantajlarını deneyimleyerek, yaşam boyu öğrenme ve uluslararası eğitim olanaklarından faydalanma imkanına sahip olabilmektedir (Bayram ve diğerleri, 2019). Bunların dışında öğrencilerin, dikkatinin azalması ve motivasyon güçlüğü, uygulamalı derslerin gerçekleştirilememesi, iletişim sorunları, bazı öğrencilerin bilgisayar bilgisinin başlangıç düzeyde olması ve sosyalleşmelerin kısıtlanması gibi konular online eğitimin olumsuz yönleri arasında yer almaktadır (Başer ve diğerleri, 2020; Haznedar, 2012; Yadav ve diğerleri, 2021). Zaman zaman bu platformlarda giriş sorunları, ses ve görüntü ile ilgili sorunlar, indirme hataları gibi birçok sorun da görülebilmektedir (Saltürk ve Güngör, 2020).

Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulları (SHMYO), sağlık alanında teorik ve uygulamalı eğitim veren 2 yıllık ön lisans okullarıdır. SHMYO'da diğer

uygulamalı birimlerde olduğu gibi teorik ve uygulamalı eğitim birbirini tamamlamalıdır (Çalışkan ve Akgöz, 2005; Gökdoğan ve Sarıgöz, 2012). Pandemi nedeniyle yüz yüze eğitimin iptal edilerek online eğitime geçilmesi özellikle sağlık alanında uygulamalı eğitim veren pek çok disiplinde olduğu gibi sağlık alanında eğitim alan öğrencileri de etkilemiştir. Bu çalışmanın amacı SHMYO'da öğrenim gören öğrencilerin uzaktan eğitime ilişkin görüşlerini ortaya çıkarmaktır.

GEREÇ ve YÖNTEMLER

Bu çalışma SHMYO'da pandemi süresi boyunca uzaktan eğitim ile öğrenim gören mezun olan öğrencilerin uzaktan eğitim hakkındaki geri bildirimlerinin araştırılması amacı ile tanımlayıcı türde planlanmıştır. Bu çalışma Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi SHMYO'nda pandemi sürecinde uzaktan eğitim ile ders gören 208 öğrenci üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Pandemi süresince uzaktan eğitim yoluyla öğrenim gören mezun olan öğrencilere Google form aracılığıyla araştırmaya katılabilme olanağı sağlanmıştır. Araştırma 8 Ocak-15 Ocak 2022 tarihleri arasında yapılmıştır. Aydınlatılmış onam formu ile öğrencilerin onamı alınmıştır.

"Uzaktan Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği" kullanılarak oluşturulan form ile gönüllü katılım sağlayan öğrencilerden veriler elde edilmiştir. Bu form katılımcıların cinsiyet bilgileri, ders hocaları ile iletişim yöntemleri (Telefon/kısa mesaj veya mail/ihhtiyaç duyduğum her an iletişim sağlayabiliyorum/ders hocalarına ulaşmak mümkün olmuyor), tüm dersleri çevrimiçi takip etme düzeyleri, uzaktan eğitimde hangi cihazı tercih ettikleri, pandemi sürecinde uzaktan eğitim yoluyla ile teorik ve uygulamalı/pratik derslerin verimliliği hakkındaki görüşleri, şartlar uygun olsaydı eğitim tercihleri (Örgün eğitim/uzaktan eğitim) ile uzaktan eğitime yönelik tutumlarının olduğu 21 maddelik ölçek birleştirilerek hazırlanmıştır.

Ağır (2008) tarafından geliştirilen "Uzaktan Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği" İki alt boyutlu ve toplam 21 maddeden oluşur. 1 (Kesinlikle katılmıyorum)'den 5 (Kesinlikle katılıyorum)'e doğru 5'li Likert tipi şeklinde derecelendirilerek geliştirilmiştir. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 21, en yüksek puan ise 105'tir (Ağır, 2008).

Katılımcıların ölçekten aldıkları toplam puanın basıklık ve çarpıklık (Kurtosis ve Skewness) değerleri -2 ve +2 arasında olduğu ve verilerin analizinde normal dağılım gösterdiği için parametrik testler kullanılmıştır (George ve Mallery, 2010).

Yapılan analizlerde ortalamalar arası anlamlı fark görülen T-testi sonuçlarında etki büyüklüğünü

hesaplayabilmek adına Cohen's d etki büyüklüğünden faydalanılmıştır. Cohen's d katsayıları 0-0.1 arasında etki yok, 0.2-0.4 arasında düşük etki, 0.5-0.7 arasında orta etki ve 0.8 ve üzerinde yüksek etki olarak yorumlanmaktadır (Cohen, 1998). Ortalamalar arasında anlamlı fark görülen Tek Yönlü Varyans Analizi sonuçlarında farkın yönünü belirlemek için Post-Hoc testlerinden Bonferroni kullanılmıştır.

Çalışma için Necmettin Erbakan Üniversitesi İlaç ve Tıbbi Cihaz Dışı Araştırmalar Etik Kurulu'ndan 07.01.2022 tarih ve 2022/3579 sayı ile etik kurul onayı alınmıştır. Katılımcılar formları doldurmadan önce kısa bir metin ile bilgilendirilmişlerdir. Gönüllü olarak katılım sağlamak isteyenler çalışmaya dahil edilmiştir. Çalışmamızda iki sınırlılık bulunmaktadır. Birincisi, mevcut çalışmanın sadece bir ilde öğrenim gören öğrenciler üzerinde yapılması örneklem seçimi için bir sınırlılık oluşturmaktadır. İkincisi, Google formlar aracılığıyla online olarak veriler elde edildiği için forma erişim sorunu yaşayan bireylere ulaşamamıştır.

BULGULAR

Çalışma Google form aracılığıyla katılım gösteren mezun öğrencilerin katılımıyla gerçekleşmiştir. Katılımcılarımızın %73.6'sı kadın, %26.4'ü ise erkektir. Katılımcıların %11.1'i telefon, %59.6'sı kısa mesaj veya mail yolu ile ders hocaları ile iletişim sağlayabildiğini, %20.2'si hocalarıyla ihtiyaç duyduğu her an iletişim sağlayabildiğini, %9.1'i ise ders hocalarına ulaşmanın mümkün olmadığını belirtmiştir. Çalışmamızda katılımcıların en çok telefon (%51) aracılığıyla uzaktan eğitime katıldığı görülmüştür. Kadınların en çok telefon (%53.6) ile uzaktan eğitime bağlandığı, erkeklerin ise en çok bilgisayar (% 52.7) ile bağlandığını tespit edilmiştir. Bu bilgilere göre uzaktan eğitim için kadınların tercihi telefon olurken erkeklerin ise tercihi ise bilgisayar olmuştur (Tablo 1).

Tablo 1. Uzaktan eğitim derslerinde öğrencilerin tercih ettikleri cihaza ait veriler

Cinsiyet	Uzaktan Eğitimde tercih edilen cihaz			Total n (%)
	Bilgisayar n (%)	Tablet n (%)	Telefon n (%)	
Kadın	(68) %44.4	(3) %2	(82) %53.6	(153) %100
Erkek	(29) %52.7	(2) %3.6	(24) %43.6	(55) %100
Total	(97) %46.6	(5) %2.4	(106) %51	(208) %100

Tüm öğrenciler arasında genellikle uzaktan eğitim dersleri çevrimiçi takip edenlerin oranının % 41.3 olarak elde edilmiştir. Erkeklerin çevrimiçi

derslerini daha çok takip ettikleri görülmüştür (Tablo 2).

Tablo 2. Cinsiyete göre uzaktan eğitim derslerinin çevrimiçi takip eden öğrencilerin sayısı

Cinsiyet	Tümüyle takip edebiliyor m n (%)	Genellikle takip edebiliyor m n (%)	Çok az takip edebiliyor m n (%)	Neredeyse hiç takip edemiyor m n (%)
Kadın	(26) 17.0%	(62) 40.5%	(43) 28.1%	(22) 14.4%
Erkek	(11) 20.0%	(24) 43.6%	(15) 27.3%	(5) 9.1%
Total	(37) 17.8%	(86) 41.3%	(58) 27.9%	(27) 13.0%

Teorik ve pratik derslerin uzaktan eğitim yöntemi ile ne kadar verimli olduğu sorusuna katılımcıların % 70.2'si teorik derslerin, % 76.9'u ise pratik derslerin verimli olmadığını ifade ettikleri görülmüştür. Cinsiyete göre verimlilik değerlendirildiğinde ise kadınlar erkeklere göre uzaktan eğitimle teorik ve pratik derslerin daha verimsiz geçtiğini düşünmektedir (Tablo 3).

Katılımcılar öğrencilik dönemlerinde şartlar uygun olsaydı eğitim tercihlerinin (%85.1) örgün eğitim (devam zorunluluğu) olacağını belirtmişlerdir. Kadınların % 10.5'i, erkeklerin ise % 27.3'ü şartlar uygun olsa da gene uzaktan eğitimden yana tercih haklarını kullanacaklarını beyan etmişlerdir.

Mezun öğrencilerin uzaktan eğitim uygulamasına karşı tutum ölçeğinden ortalama 51.31 puan aldıkları tespit edilmiştir. Ayrıca katılımcıların ortalama puanları cinsiyete göre karşılaştırılmış ve Tablo 4'te gösterilmiştir. Tablo incelendiğinde kadın katılımcıların (n=153) ölçekten ortalama 48.83 puan aldıkları erkek katılımcıların ise (n=55) ortalama 58.22 puan aldıkları görülmektedir. Uzaktan eğitime yönelik tutum ölçeğinden aldıkları puan ortalamaları arasında erkekler lehine düşük etki düzeyinde anlamlı fark olduğu görülmektedir.

Uzaktan eğitime yönelik tutum ölçeğinden alınan puanların derslere çevrimiçi olarak takip etme durumuna göre anlamlı fark gösterdiği Tablo 5'te görülmektedir (p<0.01). Buna göre dersleri çevrimiçi olarak tümüyle takip edebildiğini belirten katılımcıların ortalama puanlarının, çok az takip edenler ve neredeyse hiç takip edemeyenlerden daha yüksek olduğu, genellikle takip edenlerin ortalama puanları ise çok az takip edenler ve neredeyse hiç takip edemeyenlerden daha yüksek olduğu görülmektedir.

TARTIŞMA

Pandemi hayatımızın her alanında olduğu gibi eğitim alanında da radikal değişiklikler getirmiştir. Geleneksel yüz yüze eğitim ve öğretimi etkileyerek dijital öğrenme yöntemlerinin önünü açmıştır.

Tablo 3. Pandemi sürecinde uzaktan eğitim metodu ile pratik derslerin verimli işlenmesine ilişkin elde edilen veriler

Cinsiyet	Pandemi sürecinde Uzaktan eğitim metodu ile teorik derslerinizin verimli işlendiğini düşünüyor musunuz?			Pandemi sürecinde Uzaktan eğitim metodu ile pratik derslerinizin verimli işlendiğini düşünüyor musunuz?		
	Hayır n (%)	Evet n (%)	Bazı dersler hariç verimli işlendi n (%)	Hayır n (%)	Evet n (%)	Bazı dersler hariç verimli işlendi n (%)
Kadın	117 (%76.5)	35 (%22.9)	1 (%0.7)	125 (%81.7)	25 (%16.3)	3 (%2)
Erkek	29 (%52.7)	25 (%45.5)	1 (%1.8)	35 (%63.6)	20 (%36.4)	-
Total	146 (%70.2)	60 (%28.8)	2 (%1)	160(%76.9)	45 (%21.6)	3 (%1.4)

Bu öğrenme yöntemiyle ilk kez karşılaşan öğrenciler bazı belirsizlikler yaşamıştır. Bu belirsizliklerin çözümünde ise öğrencilerin eğitimciler ile olan iletişimi önem arz etmektedir. Çalışmamızda mezun öğrencilerden %9.1'i hocalarına ulaşmakta zorluk yaşadıklarını belirtmişlerdir. Geri kalan

öğrencilerin çoğunluğu ise (%59.6) ders hocaları ile kısa mesaj veya mail yolu ile iletişime geçtiklerini ifade etmişlerdir. Bu durum ilgili yüksekokulda eğitimciler ile öğrenciler arasındaki iletişim gücünün yüksek olmasından kaynaklanabilir.

Tablo 4: Uzaktan Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği ortalama puanlarının cinsiyet değişkenine göre T-testi sonuçları

Cinsiyet	n	\bar{X}	SS	t	p	Cohen's d
Kadın	153	48.83	18.38	2.9	.004	0.42
Erkek	55	58.22	25.83			
Toplam	208	51.31	20.96			

*p<0.01 (sd=206, N=208), \bar{X} : Ortalama, SS: Standart sapma

Yılmaz (2020) Fizyoterapi ve Rehabilitasyon öğrencileri üzerinde yaptığı çalışmada öğrencilerin %43.01'inin genellikle çevrimiçi olarak derslere katılım sağladığını, kız öğrencilerin ise erkek öğrencilere göre daha çok çevrimiçi dersleri takip ettiklerini belirtmiştir (Yılmaz, 2020). Terzi ve diğerlerinin (2020) SHMYO öğrencileri üzerinde yaptıkları çalışmada kadınların dersleri daha çok takip ettiklerini bildirmiştir (Terzi ve diğerleri, 2020). Çalışmamızda ise katılımcıların %41.3'ünün derslere genellikle çevrimiçi, %17,8'nin ise tümüyle çevrimiçi

katılım sağladığı görülmüştür. Erkek katılımcılar kadınlara göre çevrimiçi derslere daha çok katılım sağlamıştır. Bu durumun bireysel farklılıklardan kaynaklanabileceği tahmin edilmektedir. Ayrıca uzaktan eğitim derslerine katılımında kadınlarda telefon (%53.6) tercih edilirken, erkeklerde ise bilgisayar (%52.7) olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin ders konusunda cihaz tercihinin sosyo-ekonomik sebeplerden dolayı değişebileceği düşünülmektedir.

Tablo 5. Uzaktan Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği puanlarının dersleri çevrimiçi olarak takip değişkenine göre değerlendirilmesi

Dersleri Çevrimiçi Takip Durumu	n	\bar{X}	SS	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
1. Tümüyle takip edebiliyorum	37	65	23.49	Gruplar Arası	19898.806	3	6632.935	19.048	.000*	3<1 4<1 3<2 4<2
2. genellikle takip edebiliyorum	86	55.94	18.29							
3. çok az takip edebiliyorum	58	43.53	18.44							
4. Neredeyse hiç takip edemiyorum	27	34.52	11.4	Grup İçi	71037.881	204	348.225			
Toplam					90936.688					

*p<0.01. \bar{X} : Ortalama, SS: Standart sapma, Tek yönlü varyans analizi sonuçları

Uysal ve diğerleri (2022) çalışmalarında hemşirelik öğrencilerinin %10.6'sının teorik dersler için uzaktan eğitim yöntemlerinin yetersiz olduğunu, % 86.8'inin laboratuvar uygulamaları ve %79.1'inin klinik uygulamalar için yetersiz olduğunu belirttiğini bildirmişlerdir (Uysal ve diğerleri, 2022). Çalışmamızda ise uzaktan eğitim yoluyla teorik derslerin verimli olmadığını düşünenlerin oranının %70.2 olduğu tespit edilmiştir. Özellikle bu oranın kadınlarda (%76.5) erkeklere oranla daha fazla olduğu görülmüştür. Katılımcılar bu süreçte pratik derslerdeki verimin (%76.9) teorik derslere göre daha düşük olduğunu belirtmişlerdir. Uzaktan eğitim yoluyla pratik derslerin verimli olmadığı düşünen kadınların oranının (%81.7) ise oldukça fazla olduğu tespit edilmiştir. Keskin ve Özer Kaya (2020) uzaktan eğitimin teorik bilgi düzeyine katkısının uygulamalı derslere göre daha fazla olduğunu bildirmiştir (Keskin ve Özer Kaya, 2020). Yılmaz (2020), fizyoterapi ve rehabilitasyon öğrencileri üzerinde yaptığı bir çalışmada, uzaktan eğitim ile teorik ve uygulamalı tüm derslerin yetersiz kalacağını ifade etmiştir (Yılmaz, 2020). Şaylan ve diğerleri (2022) yaptıkları çalışmalarında uzaktan eğitimin öğrencilerin tekrarlı olarak dersleri dinleyebilme fırsatı sunmasından dolayı avantajlı olduğu bildirmiştir. Sınıf ortamının olmaması, internet sorunları ve teorik bilgilerin pratik derslerde uygulanamamasının ise dezavantaj olduğunu ifade etmiştir (Şaylan ve diğerleri, 2022). Çımaroğlu ve diğerleri (2022) anatomi eğitiminin teorik dersler için uzaktan eğitimle yapılabileceğini bildirmişlerdir. Uygulamalı derslerin ise uzaktan eğitimle maketler ile birlikte Dijital Kadavra Uygulamaları ve 3D Sanal Gerçeklik gibi uygulamalarla desteklenmesi gerektiğini vurgulamışlardır (Çımaroğlu ve diğerleri, 2022).

Ağır (2008) ölçekten alınan puanın uzaktan eğitime karşı olan tutum hakkında bilgi verdiğini, puan yükseldikçe (alınacak en düşük puan 21, en yüksek puan ise 105'tir) uzaktan eğitime olumlu bir tutum sergilendiğini bildirmiştir (Ağır, 2008). Akbulut ve diğerleri (2022) çalışmalarında hemşirelik öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik tutum puan ortalamasını 62,2, Yılmaz (2020) ise fizyoterapi ve rehabilitasyon öğrencilerinin puan ortalamasını 70 olarak belirtmişlerdir (Akbulut ve diğerleri, 2022; Yılmaz, 2020). Mevcut çalışmada ise ortalama puan 51.31 olarak bulunmuştur. Akbulut ve diğerlerine (2022) ve Yılmaz (2020)'a ait ortalama puanlara göre bizim puanlarımızın daha düşük olduğu görülmektedir. SHMYO öğrencilerinin, hemşirelik ve fizyoterapi ve

rehabilitasyon öğrencilerine göre uzaktan eğitime daha az olumlu bir tutum sergilediği söylenebilir. Çalışmamızda erkeklerin puanı (58.22) ile kadınların puanı (48.83) arasında erkeklerin lehine anlamlı fark olduğu anlaşılmaktadır. Buna göre erkeklerin kadınlara göre uzaktan eğitime daha olumlu bir tutum sergilediği görülmektedir.

Güçlü bir sistematik altyapı ile birlikte öğrencilerin de teknoloji kullanım düzeylerinin yüksek olması, çevrimiçi öğrenme düzeyini ve doyumunu artırmaktadır (Terzi ve diğerleri, 2020). Doğan (2014), uzaktan eğitimin mekân ve zaman sınırlamasını ortadan kaldırması, tüm öğrencilere fırsat eşitliği sağlaması, gelişen teknolojik imkanların kullanılabilmesi imkanların kullanılabilmesi gibi avantajları olduğunu belirtmiştir (Doğan, 2014). Ağır (2008) ise uzaktan eğitimin olumlu yanlarının dışında uygulanmasında bazı sınırlılıklar olduğunu belirtmiştir. Özellikle sosyalleşme olanağının kısıtlı olması, uygulamalı derslerde yaşanabilecek zorluklar, derslere olan ilginin azalabilmesi ve teknolojik cihaz konusunda sorun yaşayan öğrencilerin varlığı gibi sınırlılıklar olduğunu bildirmiştir (Ağır, 2008). Çalışmaya dahil edilen SHMYO öğrencileri pandemi nedeniyle eğitim öğretim dönemlerinin büyük bir kısmını uzaktan eğitim yöntemleriyle tamamlamışlardır. Kaya ve diğerleri (2021) COVID-19 salgının yaygınlaşmasıyla ve bulaşma riskinin artmasıyla birlikte bireylerin korku, panik ve stres yaşadıklarını, buna bağlı olarak da bireylerin yaşamlarında kontrol duygusunun kaybedilmesine ve seçim yapma özgürlüğü kısıtlanmasına neden olabileceğini bildirmişlerdir (Kaya ve diğerleri, 2021). Bu sebeple pandemi sürecinde aktif öğrencilik döneminde olan öğrenciler eğitimin yüz yüze olması durumunda kalabalık ortamlarda salgının daha hızlı yayılacağını düşünerek korku ve panik ile uzaktan eğitim ile ilgili daha fazla olumlu görüş bildirmiş olabilirler. Mevcut çalışmada diğer araştırmalardan farklı olarak mezun öğrencilerin geri bildirimleri değerlendirilmiştir.

SONUÇ ve ÖNERİLER

SHMYO öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının olumlu olmadığı söylenebilir. Uzaktan eğitim yöntemleriyle teorik derslerin uygulamalı derslere göre daha uygulanabilir olduğu düşünülebilir fakat SHMYO öğrencileri hem teorik hem de uygulamalı derslerin uzaktan eğitimle verimli olmadığını belirtmişlerdir. Zenginleştirilmiş uzaktan eğitim yöntemleri kullanılarak öğrencilerin çevrimiçi derslere daha çok katılım sağlaması ve teorik derslerin daha verimli olması hedeflenmelidir.

Uygulamalı derslerin mesleki gelişim için önemi göz önüne alındığında uygun koşullarda yüz yüze olarak telafi edilmesi gerektiği önerilmektedir. Gelecekte olası gerçekleşebilecek pandemi ve doğa olayları sonucunda uzaktan eğitim sistemi tekrar tercih edilmesi ihtimaline karşın üniversiteler daha güçlü alt yapı sistemleri oluşturmalı, eğitimciler ise yenilikçi öğretim yöntemlerini keşfetme konusunda güçlendirilmelidir.

Teşekkür

Sayın Alper Yusuf Köroğlu'na çalışmamıza istatistik konusunda danışmanlık yaptığı için teşekkür ederiz.

KAYNAKLAR

- Ağır, F. (2008). Uzaktan eğitime karşı tutum ölçeği geliştirmesine yönelik geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Education Sciences*, 3(2), 128–139. www.newwsa.com
- Akbulut, Ş., Akarsu, R. H., ve Şahan, Ö. (2022). Hemşirelik öğrencilerinin Covid-19 pandemi sürecinde uzaktan eğitime yönelik tutumları ile memnuniyet düzeyleri arasındaki ilişki. *Yobü Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 3(2), 87–96.
- Başer, D. A., Ağadayı, E., ve Karagöz, N. (2020). Behaviors and problems of a medical school students' related to distance education in pandemic medical education in the pandemic process. *The Journal of Turkish Family Physician*, 11(4), 149–158.
- Bayram, M., Peker, A. T., Aka, S. T., ve Vural, M. (2019). Üniversite öğrencilerinin uzaktan eğitim dersine karşı tutumlarının incelenmesi. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 4(3), 330–345.
- Çalışkan, T., ve Akgöz, S. (2005). Sağlık yüksek okulu öğrencilerini mesleki yaşama hazırlamada yıl içi ve yaz stajlarının katkısı. *Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 31(1), 9–13.
- Çınaroğlu, S., keleş, H., ve Çiçek, F. (2022). Covid 19 Pandemiğinde Uzaktan Eğitimle Anatomi Derslerinin Değerlendirilmesi: Anket Çalışması. *Tıp Eğitimi Dünyası*, 21(64):50-61.
- Cohen, J. (1998). *Statistical power analysis for the behavioral sciences (2nd Editio)*. Lawrence Erlbaum Associates.
- Doğan, H. G. B. (2014). *Uzaktan eğitim ve yaşam boyu öğrenme*. Erişim tarihi: 15.04.2023. [Http://www.egitimteknoloji.com/uzaktan-egitim-yasam-boyu-ogrenme-nedir](http://www.egitimteknoloji.com/uzaktan-egitim-yasam-boyu-ogrenme-nedir).
- Erişen, M. A., ve Yılmaz, F. Ö. (2020). COVID-19 Pandemiğinde Bireylerin Harcamalarının İncelenmesi. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 19(COVID-19 Special Issue), 340–353.
- George, D., ve Mallery, M. (2010). *SPSS for windows step by step: A simple guide and reference, 17.0 Update (10a Editio)*. Pearson.
- Gökdoğan, O., ve Sarıgöz, O. (2012). Meslek yüksekokulu öğrencilerinin 'mesleki uygulama dersi' ile ilgili görüşlerinin değerlendirilmesi. *Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi*, 1(1), 1091-1100.
- Hakan, E. Y. G. Ü., ve Karaman S. (2013). Uzaktan eğitim öğrencilerinin memnuniyet algıları üzerine bir araştırma. *Kırkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(1), 36–59.
- Haznedar, Ö. (2012). *Üniversite öğrencilerinin bilgi ve iletişim teknolojileri becerilerinin ve e-öğrenmeye yönelik tutumlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi*. DEÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Karadağ, E., ve Yücel, C. (2020). Yeni tip koronavirüs pandemisi döneminde üniversitelerde uzaktan eğitim: lisans öğrencileri kapsamında bir değerlendirme çalışması. *Yükseköğretim Dergisi*, 10(2), 525–541.
- Kaya, S., Kırloğlu, M., ve Toptaş, T. (2021). Covid-19 pandemisinin ruhsal ve psikosomatik etkilerini değerlendirme ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 32(2), 525–541.
- Keskin, M., ve Özer Kaya, D. (2020). Covid-19 sürecinde öğrencilerin web tabanlı uzaktan eğitime yönelik geri bildirimlerinin değerlendirilmesi. *İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilim Fakültesi Dergisi*, 5(2), 59–67.
- Muthuprasad, T., Aiswarya, S., Aditya, K.S., ve Jha, G. (2021). Students' perception and preference for online education in India during COVID-19 pandemic. *Social Sciences ve Humanities Open*, 3(1), 100101.
- Saltürk, A., ve Güngör, C. (2020). Üniversite öğrencilerinin gözünden covid-19 pandemiğinde uzaktan eğitime geçiş deneyimi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 36, 137–174.
- Şaylan, A., Deniz, O., ve Dıramalı, M. (2022). COVID-19 Pandemiği: Uzaktan Eğitimin Sağlık Alanında Eğitim Gören Öğrenciler Üzerindeki Etkileri. *Sağlık Bilimlerinde Değer*, 13(1), 35–45. <https://doi.org/10.33631/sabd.1070696>
- Taşar, H. H. (2021). The Effects of the COVID-19 pandemic process on school principals. *Journal of Kırşehir Education Faculty*, 22(1), 171–196.
- Terzi, D., Akalın, R., ve Erdal, B. (2020). COVID-19 Salgınının sağlık alanındaki öğrencilerin eğitimine etkisi: Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu örneği. *Namık Kemal Tıp Dergisi*, 8(3), 279–287. <https://doi.org/10.37696/nkmj.751961>
- Uysal, N., Aydın, B., ve Ekici, E. (2022). Hemşirelik Öğrencilerinin Covid-19 Pandemi Sürecinde Uzaktan Eğitime Yönelik Tutumları * Nursing Students' Attitudes Towards Distance Education in the Covid-19 Pandemic Process *. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 12(1), 228–233. <https://doi.org/10.5961/higheredusci.1027006>
- WHO. (2020). *Coronavirus disease (Covid-19) outbreak*. Erişim tarihi: 15.04.2023 <https://www.euro.who.int/en/health-topics/health-e>.
- Yadav, R. K., Baral, S., Khatri, E., Pandey, S., Pandeya, P., ve Neupan R. (2021). Anxiety and depression among health sciences students in home quarantine during the COVID-19 pandemic in selected provinces of Nepal. *Frontiers in Public Health*, 9, 580561.
- Yılmaz, N. A. (2020). Yükseköğretim kurumlarında Covid-19 pandemisi sürecinde uygulanan uzaktan eğitim durumu hakkında öğrencilerin tutumlarının araştırılması: fizyoterapi ve rehabilitasyon bölümü örneği. *Necmettin Erbakan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 3(1), 15–20.
- YÖK. (2020). *Pandemi döneminde uzaktan eğitim*. Erişim tarihi: 15.04.2023 <https://portal.yokak.gov.tr/makale/pandemi-doneminde-uzaktan-egitim/>.